

COÖPERATIES

Burgers leggen hun geld samen om de transitie naar duurzaamheid te bevorderen

Geld zorgt voor meer problemen dan ons lief is. Het veroorzaakt financiële crises, staat op moeilijke voet met ecologische, sociale en democratische rechten en verwaarloost al het waardevolle dat moeilijk of zelfs beter niet in geld te vatten is. Maar burgers kunnen geld ook investeren in duurzaamheid. Met CoopWijzer zoekt Pala mee naar hoe we geld nuttig kunnen inzetten voor een snelle transitie naar een duurzame economie en samenleving. Coöperaties zijn daar dikwijls koplopers in.

Als we morgen goed willen leven, zullen we een duurzame economische machinerie moeten uitbouwen. Dan is het verstandig om daar geld voor aan te wenden en altijd de vraag te stellen: hoe kan geld bijdragen aan de noodzakelijke transitie naar een sociaal-ecologische en democratische economie en samenleving?

Zoeken naar de beste maatschappelijke ondernemingen

Om het antwoord te vinden, is het aan de ene kant uitkijken naar de beste maatschappelijke ondernemingen die ons geld kunnen gebruiken: zij die zorgen voor onze hernieuwbare energie, lokaal voedsel, duurzaam wonen, verantwoorde mobiliteit, digitale alternatieven, circulaire economie ...

Dikwijls zijn dat coöperaties. Dat is niet toevallig, want coöperaties beschikken over heel wat troeven om de samenleving van dienst te zijn. Denken we bijvoorbeeld aan Ecopower en BeauVent die ons al vele jaren mee op weg zetten naar hernieuwbare energie. Ecopower telt meer dan vijftigduizend coöperanten. Allemaal samen verschaffen ze hun energievoorziening een kapitaal van ruim vijftig miljoen euro. Zo zijn ze mede-eigenaar van bijna 3,5 procent van de windmolens in Vlaanderen en bijna 1,5 procent van die in Wallonië.

AUTEUR & FOTO'S Dirk Barrez

Dirk Barrez is hoofdredacteur van PALA.be. Hij schreef onder andere de boeken *Transitie. Onze welvaart van morgen* en *Coöperaties. Hoe heroveren we de economie?*

De leden van het kleinere maar even ambitieuze BeauVent maken het financieel mogelijk dat hun coöperatie elektriciteit haalt uit zon en wind, en kan investeren in warmtekrachtkoppeling en een warmtenet in Oostende.

Ecopower en BeauVent krijgen nu gezelschap van talrijke nieuwe zustercoöperaties. Als ook die succesvol zijn, creëren vele burgers samen het draagvlak voor een energietransitie. Ze dragen sterk bij aan een duurzaam energiesysteem dat onze milieu-uitdagingen aanpakt, lokaal duurzaam werk creëert en mee in handen is van burgers. We zien dat nu al gebeuren in Duitsland, waar ruim duizend coöperaties in belangrijke mate de energiewende trekken, waardoor die er al veel verder gevorderd is. Heel dikwijls halen ze het geld om bijvoorbeeld windmolens te financieren grotendeels bij de vele coöperatieve banken waar burgers sparen. Op die manier zijn het hun banken en hun windmolens.

Coöperaties lopen dikwijls voorop in duurzaamheid

Het is altijd opletten om niet te gaan idealiseren. Maar onderzoek in verschillende landen toont aan dat coöperaties gemiddeld veel sterkere overlevers zijn dan klassieke bedrijven. Dat is goed voor coöperanten, klanten, werknemers, economie en samenleving. Coöperaties zijn ook meer ingebed in de lokale of regionale economie en verhuizen niet gauw naar waar het goedkoper kan. Hun focus ligt op de reële economie, niet op speculatie en zeepbellen. En economische democratie is dikwijls wel degelijk aanwezig dankzij voldoende geïnteresseerde en actieve leden. Als ze echt groot zijn en zich kampioenen van duurzaamheid tonen, zoals de twee Zwitserse supermarktcoöperaties Migros en Coop, kunnen ze een hele economie richting duurzaamheid sturen. Zwitserland is het land waar veruit het meest biologische producten, streekproducten en fairtrade-producten worden verkocht. Daar halen tal van artikels met een duurzaamheidslabel de hoogste marktaandeelen.

Burgers hebben geld om coöperaties sterk te maken

Aan de ene kant zijn er de maatschappelijke ondernemingen, aan de andere kant zijn er de vele mensen die over spaargeld beschikken. Dat kunnen ze deels rechtstreeks in deze bedrijven investeren en zo de transitie naar duurzaamheid ondersteunen. Als vele burgers daartoe

beslissen, krijgt de samenleving meer greep op de economie: het wordt opnieuw haar economie.

Maar, zoals gezegd, idealiseren is niet verstandig. Alles wat slecht kan lopen in bedrijven, kan ook fout lopen in coöperaties. Wie zo wil investeren, wacht een moeilijke opdracht. Welke bedrijven zijn er? Waar vind ik degelijke informatie en een kritische kijk? Niet elk initiatief met een goed klinkend verhaal verdient geld. Welke criteria hanteren ze? Ze presteren sterk op sociaal en ecologisch vlak, functioneren zo democratisch mogelijk, richten zich op maatschappelijke en coöperatieve voordelen, en zijn economisch rendabel. Het betreft dus geen organisaties die giften vragen en al zeker geen bedrijven die enkel maximaal financieel gewin najagen.

Een kritische én constructieve kijk op coöperaties

Belangrijk is dat er vanuit diverse hoeken kritisch gekeken wordt naar wat coöperaties te bieden hebben, ook vanuit de media. Om daartoe bij te dragen startten we bij Pala recent met CoopWijzer. Regelmatig belicht een rapport van CoopWijzer een coöperatie vanuit sociaal, ecologisch, democratisch en financieel-economisch oogpunt. Intussen zijn al CoopWijzer rapporten verschenen over twee energiecoöperaties, Ecopower en BeauVent. U kan ze gratis bestellen via CoopWijzer.be. Een kleurencode helpt evalueren of initiatieven goed of minder goed presteren. Het doel is

Coöperaties dragen mee de energietransitie

een degelijk journalistiek product aanbieden met nuttige en begrijpelijke informatie voor al wie met transitie begaan is en daarin wil investeren.

De journalistieke aanpak maakt dat CoopWijzer soms streng kan ogen. Liever zijn we te streng dan te mild. Altijd staan we open voor aanvullende informatie en antwoorden. We combineren een kritische aanpak met een open, constructieve gedachtewisseling met deze coöperaties. Zo'n onafhankelijke informatiebron is in het belang van burgers die geld willen investeren. Investeren in een bedrijf is altijd onderhevig aan risico's en het blijft uiteindelijk altijd hun autonome verantwoordelijkheid om te beslissen wat ze met hun geld doen.

En er is meer. In een democratische samenleving is macht, ook financiële macht, best niet te veel geconcentreerd. Die macht zit beter zoveel mogelijk verspreid. We hopen dat CoopWijzer mensen kan inspireren om zelf, onder andere in eigen regio, actief op zoek te gaan naar de beste coöperaties en maatschappelijke ondernemingen. Zo ontwikkelen we met een groeiende groep mensen kansen om met geld onze wereld te verduurzamen, en vergroten we het draagvlak en de dynamiek voor transitie.

Coöperatieve bakkerij

Windenergie-initiatief